

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Egységes terv szerint.

Az Országos Református Lelkészegegyesületnek a Zsinat elé terjesztett indítványa — amelyet a Zsinat igen bölcsen a Konventhez tett át nyugodt megvizsgálás és elintézés végett —, valamint a kultuszminiszter multheti debreceni látogatása, amely alkalmul szolgált a református egyházi intézmények megismertetésére s ügyeinek megbeszélésére, időszerűvé teszi a vallás- és oktatásügyi politika irányában állásfoglalásunk vizsgálat alá vételét.

Évek óta ismételvegtem abban a szerény körben, amelyig az én gyöngé szavam elhallatszik, hogy azoknak, akik a református egyház sorsát intézik, a vallás- és oktatásügyi politika tekintetében egy akaratra kell jönniök. Nem én vagyok hivatva kijelölni, hogy ez az akarat milyen irányú legyen, hanem azok, akik az egyházi életben legfelül állanak és akiknek módjukban áll sok olyan tényről és sok olyan okról tudomást szerezni, ami előttünk, profanum vulgus előtt elrejtve van. Azt azonban nekem is szabad megjegyezni, mert nekem is lehet meglátnom, hogy ennek az akaratnak, akármilyen irányba induljon is el, határozatlannak és ingadozónak az egyház kára nélkül nem lehet lenni.

El tudok képzelni olyan megállapítást, mely szerint a mostani vallás- és oktatásügyi politika annyira káros a református egyház szempontjai szerint, hogy továbbérvényesülését az egyház érdekében minden jogos eszközzel meg kell gátolni. Ennek a megállapításnak azonban felfogásom szerint azt a következtetést kell levonni, hogy minden erőnket harcba visszük e politika ellen és hogy magunkat semmiféle kedvezéssel eltántorítani nem engedjük, semmiféle támogatást tőle nem is kérünk. Nélkülözünk, de hősi módon s a magunk elé kitűzött cél elérésének biztos reményében.

Lehető az ellenkező megállapítás, hogy t. i. ez a politika, ha sok esetben ad is panaszra okot, egészben véve a haza mostani szomorú helyzetében és a mostani nehéz viszonyok lehetőségei szerint a legjobbat igyekszik adni és a fogyatkozásai nem a jóakarat hiányából, ha-

nem a leküzdhetetlen akadályok ellentállásából származnak. Ennek a megállapításnak meg viszont az a szükségképpen következője, hogy a különben is elég nehézséggel küzdő kormányzatot ne izgassuk mindennemű panaszaink állandó ismételtetésével, hanem csak az igazán nagy sebeinket tárjuk elő, a kritikánk pedig szelíd és jóindulatú legyen. Így, igaz, elrejtjük az azonnal nem orvosolható fájdalmainkat, de abban a biztos tudatban, hogy fokról fokra haladva, ezek gyógyítására is majd sor kerül.

Semmiképpen sem helytálló azonban az olyan eljárás, amely kemény kárhóztatás hangján szól az egyik percben, reszkető kérelem sírásával a másikban. Az a gesztus, amely az egyik kezét fenyegetően ökölbe szorítja, a másikat kinyitott marokkal előre tolja, a mi puritán gondolkodásmódunkhoz és büszkén hangoztatott kálvinista őszinteségünkhöz sehogy sem illik. Amellett a legrosszabb taktika is, mert csak a kormányzat művészetében járatlan együgyű emberektől lehet előnyöket terrorral kicsikarni, annak ellenben, aki a kormányzás titkaiban nőtt, tudnia kell, hogy semmi sincs olyan végzetes hiba, mint a gyávaság, amely a közügy intézésében össze-visszaságot, az intézkedésre jogosult megítélésében pedig gyilkos igazságtalanságot, szennyes rugók keresését eredményez. Az, aki nem novicius a kormányzásban, százszor hamarabb megtagadja a fenyegetőnek az igazságos kívánságot, mint hogy egyszer teljesítse az igazságtalant.

A tüszúrárok rendszerét tehát minden esetre mellőzni kell. Vagy finom pengével kell nyíltan harcba kelni vagy békés barátsággal kell magunkat támogatásra ajánlani. És a gerillaharcot is minden esetre mellőzni kell, mert semmit sem ér a vezetők tervszerű és öntudatos politikája, ha hol az egyik, hol a másik fronton indul meg sem a komoly békebe, sem a komoly háborúba bele nem illő kis esetepaté.

Az afeletti döntésnél pedig, hogy béke legyen-e vagy háború, minden mozzanatot komoly és alapos figyelemre kell méltatni és különösen nem szabad a nem is mindig jól tájékozott

és nem is mindig tárgyilagos újsághírek alapján nagy elhatározásokra indulni.

Mindenekfelett pedig nem szabad hangulatok vagy divatos szólások alapján az egyes részletek felől külön-külön képet alkotni, mert azok egymásnak könnyen ellentmondók. Annak például, aki azt óhajtja, hogy a vallásfelekezetek és azok iskolái a mostaninál nagyobb, a békebelit elérő vagy legalább megközelítő állami támogatásban részesüljenek, nem lehet helyeselni azok felé, akik a kultusztárca költségvetésének túltengéséről szoktak nagy hevülettel beszélni. Annak, aki azt óhajtja, hogy a tiszamenti magyarság fiai nagyobb nélkülözések nélkül juthassanak el tudományos pályákra, nem lehet az egyetemek számát sokallni, sem az egyetemekkel kapcsolatos diákjóléti intézményekre adott összegeket pazarlásnak minősíteni. Annak, aki azt akarja, hogy a magyar protestáns fiúk a külföldi egyetemeken továbbképzésüket, mint a reformáció kora óta mindig, most is elérhessék, nem lehet kifogásolni most, mikor az egyház nem tud gondoskodni a maga fiairól, hogy az állam alkot a méltók számára kollégium hungarikumokat.

Talán még ennél is fontosabb az, hogy a kérdésekhez csak az szóljon hozzá, aki azoknak minden részletéről teljesen tájékozva van, mert semmi sem árthat az egyház ügyének annyit, mintha egyesek túlbuzgalomból, valótlanul bizonyuló adatok alapján állanak elő kritikával. Ezt képviselők és újságírók megtehetik, ők nem ártanak senkinek vele, legfeljebb megmosolyogják őket, mikor adataik valótlanúsága kiderül. De aki az egyház nevében beszél, annak sokszorosan utána kell járni, vajjon minden szó igaz-e, amit a száján kiejt, mert minden tévedést szándékos ferdtetésnek lehet feltüntetni s az egyén könnyelműségét a közület morális hibájának lehet minősíteni.

Én nem értek a magas politikához és az egyházi életben nem vagyok vezér, csak altiszt a kisebbek sorából. De vezérnek és altisztnek és legénységnek csak egy feladata lehet: szolgálni az egyház javát teljes odaadással és ezen át szolgálni hazánk és nemzetünk boldogulását. Magyarországon az, ami a református egyháznak nyilvánvaló veszedelem, nem lehet hasznos a nemzetállam életére sem. Viszont, ami a nemzet életét igazán erősíti, az nem lehet káros a református egyháznak sem.

A vezérkar vizsgáljon meg mindent higgadtan, nyugodtan, nagy felelőssége tudatában. Aztán döntse el, amit cselekednünk kell. Mi pedig, *minorum gentium*, bizzunk a vezérkarban és kövessük utasítását. Mert súlyos időkben, amilyenek ma vannak Magyarországon felett, nem lehet másként jó eredményt érni, mint tervszerű célkitűzéssel, egységesen.

Kun Béla.

A zsinat és a közvélemény.

A Debreceni Protestáns Lap vezércikkírója, R. I., legutóbb egy nagyon aktuális jelenséget ragadott tolla hegyére: a zsinat körül mélyen hallgató közvéleményt. Szent igaz minden szava, helyes minden megállapítása és tanácsa, mellyel ez új — talán nem is olyan új, csak nem régen felfedezett — betegségből ki lehet gyógyítani egyházi életünket.

R. I. tolla mellett is én is szeretnék egy pár szót szólni ehhez az ügyhöz.

A magyar református egyház zsinata — nemzetközi viszonylatban is — tiszteletreméltó és kiváló testület. Nem hiszem, hogy akármelyik egyház egyetemes gyűlése büszkélkedhetnék külön nevekkel, és fényesebb elmékkel mint a mi zsinatunk. Azonban az is bizonyos, hogy a mi zsinatunk — nem tagjainak szellemi arisztokráciájánál fogva, hanem talán egyházalkotmányi vagy hagyományon alapuló okoknál fogva — valami magas fellegvárba zárkózott s a hívek életétől és érdeklődésétől elszakadt gyülekezethez a tanácskozása. Hivatalosan, képviselő szerint megvan ugyan az összeköttetés a hívek nagy közösségével, de élő érdeklődés, hogy úgy mondjam, kíváncsiság már nem teszi elevenné ezt az összeköttetést.

Ennek a közérdeklődésnek kell először jönnie. Amíg ez nincs, addig közvéleményről a zsinat tárgyalásaival kapcsolatban szó sem lehet. Tehát a közvéleményfejlesztés első dolga nem riportszerű helyzetjelentéseket vagy részletes tárgysorozatokot közölni — a már legtöbbször úgy is késő —, hanem érdeklődést kelteni, előzetes érdeklődést, hogy a hívek közössége várokozással tudjon a közelgő zsinat felé nézni.

Ezt az érdeklődést kell felkölteni először. De hogy? Úgy, ahogy a holland és skót zsinatoknál, amelyekre hivatkozik is R. I. Ott sem magától állott elő a hívek érdeklődése, hanem kitermelték és állandóan ébren is tartják.

Hivatkozom a skótok Assembly-jére, amelyet 1926-ban volt alkalmam végighallgatni. Nem annyira a tárgyalás sokszor száraz menete, hanem a zsinatot kísérő *nagyszerű estély-sorozat* az, ami a hívek összességében érdeklődést kelt. Estéről-estére szívvel-lélekkel érdeklődő sokaság hallgatja a *bel- és külmisszió, zsidó-misszió, mértékletességi mozgalom, vasárnapi iskola, ifjúsági munkák, női egyházi tevékenységek* és mindenféle gyülekezeti munka ismertető és beszámoló jellegű estélyeit. Természetes, hogy az illető munkák tapasztalt szakemberei misszionáriusok — fehérek és színesek — bel- és külföldi nagy nevek teszik vonzóvá, érdeklődést-keltővé s nevelő és építő értékűvé ezeket a zsinattal együvé tartozónak ismert és megszokott összejöveteleket. A kapcsolat ezen a réven ki van építve a zsinat és a hívek között.

S ennek a lehetősége nálunk is megvan. A zsinati atyák bölcs és nagyvonalú tárgyalásaikból, gondolat- és eszmetömegükből, amit

magukkal visznek, törjenek egy-egy darabot, vagy hullajtsanak egy-egy morzsát az érdeklődő vagy kevésbé érdeklődő híveknek is. Legyen a zsinat nálunk is összekötve eseményszámba menő előadássorozattal. Vannak még nekünk is meghallgatásra méltó és szívesen hallgatott emberek. Legyen az felejthetetlen, kimagasló esemény a budapesti gyűlkezetben; mert elsősorban természetesen az övék volna. (Nagyobb helyekre ki is szállhatnának az illusztris előadók.)

Jönnek külföldi vendégek. Engedjük őket szóhoz jutni ne csak egy hivatalos udvariassági köszöntés erejéig. A sokat emlegetett külföldi kapcsolatok érdekében is.

Belmisszióink vezetői; ifjúsági, férfi és női munkások számoljanak be munkáikról. Gyenge lábón járó külmisszióink is ismertesse meg magát az egyszerű hívek mitsem tudó tömegével is. S mindenféle egyházi munka ismertesse és propagálja a maga tevékenységét. Persze, ehhez mindenekelőtt valóságos munka kell.

S aztán zsinatközi időszakokban nem kelene évtizedet várni. A konvent 2—3 esztendőnként (vagy miért ne évenként) megrendezhetné ezt ülései alkalmával s a közelgő zsinat problémáit illetőleg ezúton előkészíthetné a közérdeklődést s az óhajtott közvéleményt.

Bizonyára sok külföldet járt egyházi emberünknek a gondolatát vettem itt papírra. Szerényen ajánlom mindazok nevében is egyházi közvéleményünk figyelmébe.

Hódmezővásárhely.

Seres Béla.

Igen örülök, hogy a cikkíró bővebben kifejti itt ugyanazt, amire harmadik közvélemény-ikkem elején magam is céloztam.

R. I.

KÖZÉLET

A kultuszminiszter Debrecenben.

Gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszter május 25-re, a Déri-múzeum ünnepélyes megnyitására Debrecenbe jött s püspök urunk közbenjárására, úgy intézte a dolgot, hogy egy nappal előbb érkezett és május 24-én az egész napot a református kulturális intézmények megismerésére fordította. Nagy eset ez azért, mert, hiszen, természetes, hogy a kultuszminiszteriumban ismerik a kulturális intézményeinket, de csak jelentésekből; arra ellenben, hogy a Kultuszminiszter személyes tapasztalatokat szerezzen a mi intézményeinkről, most van először példa.

A miniszter kíséretében voltak Petri Pál államtitkár és Magyary Zoltán min. tanácsos, a főiskolai ügyosztály vezetője.

Délelőtt a kollégiumot látogatta meg a Miniszter, akit a Püspök és Vásáry István polgármester, mint a kollégium helyi gondnoka fogadtak. Az öreg kollégium épületének és a benne elhelyezett intézményeknek megvizs-

gálása után, a főgimnáziumba ment a Miniszter és kísérete. Itt több osztályt meglátogatott, kérdéseket is tett a tanulókhöz s a tapasztaltak felett nagy meglepedését nyilvánította. Majd a Dóczi-intézetbe ment és ott is hasonló alapos-sággal megvizsgálta a régi és az új épületet, a tantermeket, az internátust, hallgatott feleleteket és adott kérdéseket.

Délben a Dóczi-intézetben volt ebéd, amelyen a miniszteren és kíséretén kívül, az egyházkerület és kollégium, valamint a Dóczi-intézet igazgatásának részesei vettek részt. Majd délután négy órakor a kollégium kis tanács-termében, mintegy 20 taggal, értekezlet volt, amelyen őszintén feltárták a Miniszter előtt a kollégium, az egyházkerület, a debreceni egyházközség, a Dóczi-intézet, a Kálvineum bajait és anyagi nehézségeit s rámutattak a fejlődés feltételeire. Este a kollégium konviktusában volt vacsora, amelyen a miniszteren és kíséretén, valamint az értekezleten jelenvoltakon kívül, megjelentek a Kántus tagjai is, mint püspök úr vendégei s néhány igen szép dallal mutatták be magukat.

A nevezetes látogatásnak van konkrét eredménye: egy fontos ígéret. A Miniszter ugyanis kijelentette, hogy a kollégiumi épületnek modern internátussá átalakítására készséggel nyújt két éven át háromszázezer pengő államsegélyt. Mivel pedig nyilvánvaló, hogy az ifjúság nevelése csak jó internátusok felállításával lehető s mivel az egyház jövője is attól függ, tudja-e jól nevelni az ifjúságot, ez a rendelkezés kétségkívül messzeható jelentőségű s bizonyára közmegelegedés és öröm okozója lesz.

EBBŐL A VILÁGBÓL

A kollégium anyagi helyzetének kérdése.

Írta: Varga Pál, egyházker. és koll. számvevő.
(Folytatás.)

Az egyes címleteket illetően a következő lényegesebb eltérések észlelhetők.

Az 1. tétel alatt az akadémiai tanárok javadalmazása címén 1913-ban szereplő 163,240 korona 03 fillér szükséglet az egyetem létesítése folytán megszűnt. A gimnáziumi tanárok 96,080 kor. békebeli illetményével szemben most csak 57,639 pengő a kiadási összeg. Itt azonban nem kell figyelmen kívül hagyni azt a körülményt, hogy 1913-ban a gimnáziumi tanárok illetményeit az állam csak egy bizonyos fizetési osztály s fokozat erejéig egészítette ki. Pl a VII. fiz. oszt. 3. fokozatában tartozó tanár a kollégiumtól járó 3600 koronájához az államtól 1200 koronát kapott, vagy pl egy a kezdő IX. fizetési osztályba megválasztott tanár 2400 korona kollégiumi fizetését 2600 koronára egé-

szította ki az állam. Azt sem kell továbbá figyelmen kívül hagyni, hogy akkor még nem voltak lakbérosztály szerinti lakbérilletmények, hanem minden tanár a zsinati mérték szerint csak törzsfizetésének egynegyedét kapta lakáspénz fejében, ami pedig jóval alatta volt a mostaninak.

Ha tehát figyelembe vesszük, hogy 1913-ban az állam csak 13,600 koronával járult a gimnáziumi tanárok illetményeihez, ma pedig 95,607.60 pengőre menő törzsfizetésüknek és családi pótlékaiknak 77%-kal való kiegészítése fejében 70,112.24 pengőt ad, akkor kitűnik, hogy a fizetési teher csökkenése innen állott elő.

Az I. csoport többi kiadási rovatai közül a tisztviselők illetménye címén 7300 P, a szolgák fizetésénél 9400 P, adók címén több mint 6000 P, épületfenntartási szükségletek címén 9000 P, fűvészerti kiadások címén 2800 P, évjárandóságok címén 18,593 P, vegyes kiadások címén majdnem 30,000 pengővel szaporodtak a kiadások.

Végül van a 15. tétel alatt egy új címlet „a főgimnázium dologi kiadásai”-nak előírására, amelyre 27,505.60 pengőt vesz fel a költségvetés s amellyel az 1913. évi költségeloirányzatban még nem találkozunk.

A főgimnáziumra nézve a két költségvetési év adatainak egybevetése után egyébként az is megállapítható, hogy a pengőre átszámított tandíjbevételek s tanszéki hozzájárulások 1913. évi 54,980.52 P összegével szemben ugyanezen címenek most csak 41,125 pengő a bevétele, míg a szükségleteknél az 1913. évi 117,983.60 pengővel szemben most 113,114.16 pengő a tanári illetmények, a szolgai fizetések és a dologi kiadások (fűtés, világítás, épületfenntartás stb.) együttes összege. Ha számításba vesszük tehát, hogy most a tanárok fizetéséből az 1913. évi 15,776 pengő helyett 70,112.24 P-öt visel az állam s ha továbbá számításba vesszük, hogy a bevételeknél közel 14,000 pengő visszaesés mutatkozik, azt kell látnunk, hogy a gimnázium terhei is erősen megnövekedtek.

Nem tudni mi volt az oka s annak idején mily szempontok jutottak érvényre; de annyi bizonyos, hogy az autonomia csorbitatlanságára irányuló amaz óvatosság — világért sem akarom mondani konzervatív felfogás —, mely a fenntartási államsegély igénybevételének gátat vetett — csak hátrányos következményeket vont maga már eddig is s vonhat még a jövőben is.

Igaz ugyan s ez némi vigasztalódásul szolgálhat, hogy azok az intézetek — amelyek azt igénybevételek — ma már nem sok hasznát veszik a valorizálatlan értékben folyósított fenntartási államsegélynek; de a normális időkből mégis élvezhették azt s meglehet a reményünk arra nézve, hogy egyszer az állam jobb belátásra jut s megkezdje az elértéktelenedett segély-összegeknek felújítását és kiegészítését.

Az I. pénztári csoport helyzetét s a 70,000 pengőt meghaladó deficit kialakulásának okait

az előbb felsorakoztatott adatokkal nagyjában megvilágítva, még néhány körülményt akarok itt érinteni, mint minő az „énekeskönyvi” VI. és az építettő pénztár” VII. csoportok megszüntetésének, illetőleg megszűnésének, a hadikölcsönkötvények jövedelem-fölöslege elvesztésének, az 1248 köbméter természetbeni tűzifa deputátum megváltásának s ebből folyólag a kiadások nagymérvű megnövekedésének kérdése. Mindezek nem kis mértékben járultak hozzá ahhoz, hogy a közszükségleti és tanszéki alapok I. pénztári csoportja válságos helyzetbe került.

Ha ugyanis az 1913. évi költségvetést vesszük újból elő, reájövünk, hogy az I. pénztári csoport bevételei között szerepelt egy jelentős tétel az „énekeskönyvi pénztár” VI. csoport 7210 kor., vagyis közel 7 és félezer pengős hozzájárulása.

Ezt az alapot ugyanis az egyházkerületi közgyűlés létesítette s 1844. évi 133. sz. határozatával kimondotta, hogy az elárusított énekeskönyvek ára ennek a pénztári alapnak a bevételeit fogja képezni s kimondotta azt is, hogy a jövedelem a főiskola felvirágoztatására fordítandó.

Így is történt ez egészen 1923-ig, tehát majdnem egy évszázadon át, amikor is az egyházkerületi közgyűlés egy újabb határozatával arról értesítette a kollégiumot, hogy az énekeskönyvek árából nyert haszonrészesezés — az új énekeskönyvek kiadására vonatkozó s az Egyetemes Konvent által létesített megegyezés szerint az egyházkerületet illeti.

Az egyházkerületi pénztárnak ezen a címen tehát most közel 9000 pengő bevétele van, míg a kollégium pénztárának ugyanennyivel csökkent a fedezete s ennekfolytán az eddig abból teljesített kötelezettségeinek más bevételi forrásoknak igénybevételével kénytelen eleget tenni.

Az építettő pénztár VII. csoportjának viszont évtizedeken át az volt a rendeltetése és hivatása, hogy a kollégiumi főépület állandó jókarbantartási kiadásairól gondoskodjék.

Még az 1913. évi költségvetés szerint 43,406.19 aranykorona vagyonnal rendelkezett ez a VII. pénztári csoport s kamatosztalékából s egyéb bevételeiből épületfenntartási kiadásokra 9375 koronát tudott fordítani.

Ugyanebben az évben az I. pénztári csoport szükségleti oldalának VIII. rovat, 1. tétele alatt tisztán a tantermek (még akkor a bentlevő gimnáziumi és meglévő akadémiaiakat is beleértve) évi tisztogatásának stb. költségeire mindössze 2000 kor. volt felvéve. Ma az I. csoport „Épületfenntartási” szükségletek című VII. rovatának 1. tétele alatt a főépület jókarbantartási költségeire 8816 pengő van előirányozva, holott, mint köztudomású dolog, a kollégium helyiségének majdnem egyharmada az egyetem használatában áll s azoknak, valamint az I.

emeleti folyosóknak jókarbantartási költségeit az állam viseli.

Az I. pénztári csoport terhének ezen címen való megnövekedése pedig onnan állott elő, hogy az építető VII. pénztári csoport tőkéjének egy részét az 1914—15. évben végeztetett vízvezetési és csatornázási munkálatok felemésztették s ennek folytán a főépület jókarbantartási költségeinek további viselésére képtelenné vált. A háború után megmaradt kis tőkéje pedig már annyira nem jöhetett számításba, hogy 1918-ban külön csoportként való kezelésének megszüntetését s a kiegészítésre váró alapok XII. pénztári csoportjába való beolvasztását, illetőleg áthelyezését rendelte el a gazdasági tanács. Ennek következtében ettől fogva a kollégium külső-belső jókarbantartásának minden terhe az I. pénztári csoportra nehezedett.

(Folytatjuk.)

HÍRADÁS

Jelentés az 1930-iki húsvéti legációról.

Április 11-én, pénteken d. u. 2 órakor tartottuk az elekcziót. A szokásos krónika felolvasása után megkezdődött az eligálás. Tömve volt a „Sass Béla“-terem kollégiumi diákokkal és dohányfüsttel. Első theologus választó volt K. Nagy Sándor negyedéves theologus.

Összesen kiment 159 legátus. Közülük 146 theologus, 1 bölcsész, 1 orvostanhallgató és egy tanítóképzős. Nem jutott legáció 22 tanítóképzősnek, 1 joghallgatónak, 1 orvostanhallgatónak és 8 gimnázistának, tehát összesen 32 embernek.

Főiskolánkhoz tartozik jelenleg, a megszállott terület nélkül, 177 legáció. Ezek közül 18 egyház húsvét előtt is beírt, hogy „nem kér“. Egymás után érkeztek be a „gyászjelentések“, mely az ifjúság elégedetlenségét napról-napra fokozta. Tragikomikusan hatott, amidőn egyes lelkész urak így kezdték visszamondó levelüket: „Van szerencsém tisztelettel jelezni...“ Menynyivel könnyebb lett volna nekünk elviselni, ha „mély sajnálattal“ adják tudomásunkra.

Ifjúságunk saját érdekében utána járt ezeknek a helyeknek és tényleg mély sajnálattal vette tudomásul, hogy a 18 egyház közül többnek volt legátusa.

Igy: Biharkeresztesen volt literáti Végh László; Nyírbátorban Hegyi József jh.; Nagykállóban Tárczy László kisvárdai 8. g.; Eperjeske-Tiszaogyoróson Jánváry Mihály nyiregyházi tanítóképzős; Záhonyban Halász Péter pécsi orvostanhallgató.

Nagyon rosszul esik ez a bánásmód úgy az ifjúságnak, mint a kollégium vezetőségének.

A 159 legátus libellusa szerint behozott 14,635 pengő legátumot, de a valóságban egykét ezer pengővel még többet, nevezetesen a legtöbb egyház csak a minden ünnepen várható összeget szokta beírni.

Pátenst kivittek 8500 darabot, mely a legá-

tumot mindenütt emelni szokta. A legátus útján perselypénzt küldött a kollégium részére 102 egyház 308 P 87 fillér értékben.

A meghosszabbított határidőig egy theologus kivételével mindenki elszámolt. Kötelességét mindegyik szabályszerűen végezte. A legátus felkészültségének ellenőrizhetése szempontjából nagyon előnyös lenne, ha a lelkész urak (zárt borítékban) megírnák a véleményüket legátusukról. Talán így sok mindennek elejét lehetne venni!

Még egyet kérek legátusaink nevében! Végtelenül szeretnénk — s ez az ifjúság kívánsága —, ha már sem a lelkész, sem a tanító urak nem szállásolhatják el a legátust és nem is kosztolhatják, legalább földmunkás emberhez, vagy pl. kovács mesterhez (mint egyik faluban történt) ne vigyék őket, mert azokra nézve a legátus eltartása már igazán teher és pedig jelentős anyagi teher.

Kívánom, hogy legátusainknak a hívek közötti forgolódása lett légyen az Isten dicsősége!

Debrecen, 1930 május hó 12-én.

Gál Lajos,

kollégiumi szenior.

IRODALOM

Te vagy a Krisztus. Farkas István miskolci református lelkipásztor, alsóborsodi református esperes evangéliumi bizonyágtevéséi. Lelkipásztori 25 éves jubileuma alkalmából, tisztelete jeléül kiadta az alsóborsodi református egyházmegye. — Miskolc, 1930, 8°, 184 lap. Ára 3.— pengő.

Lelkipásztort szebben jubilálni nem lehet, mint így, a predikációi egy szemelvényes kötetnek közrebocsátásával mindazok számára, akik szeretik őt, örömet csüngenek ajkán s boldogan őrizgetik maguknál lelkének egy drága vetületét ebben a formában is. Fokozza azonban az ilyen jubilálás szépségét az, ami tudomásunk szerint ebben az esetben forog fenn, amikor is a könyv minden tiszta jövedelme a Kálvineumokat illeti. Farkas Istvánhoz ez a jubileum méltó. Elszórni szívének izzó darabjait pazar kézzel, fájdalmaik közt is boldogan, Krisztusnak és az ő kicsinyeinek engedelmes szolgálatában: — ebből áll az ő lelkipásztorsága negyedszázad óta s esperessége is már nemsoká egy évtizede. Erről beszél közvetlen, meleg, néhol fermentáló, olykor egyenesen robbanó erejű bizonyágtevésének minden sora e kötetben — erről az a tény is, hogy, íme, ő maga akarta, hogy a jubileuma is *másoknak* legyen könnyezítő öröme. Az igen szép kiállítású kötetet ezért a célért megszerezni, azért pedig elolvasni is nagyon érdemes, mert egy izig-vérig őszinte és eredeti prédikátori egyéniséggel ismerkedünk meg benne, akit mint prédikátort lemásolni — hiába is akarná valaki — nem lehet, de mint embert és Krisztus-

szolgát annál inkább utánozni és követni kell. Jubileuma alkalmából kívánjuk neki tiszta szívből, hogy törhetetlen optimizmusát, mely egész prédikálásának olyanforma körülölelő fenykerete, mint amilyen — szép hasonlata szerint — a felhőknek az ezüst sáv (46. lap) — legföljebb csak elméletileg legyen oka még valaha revideálnia (az evangélium tragikus mélységeibe való leszállás által, ahová előbb vagy utóbb minden komoly biblia tanulmányozó megérkezik) — a gyakorlatban soha! **R. I.**

Sundar Singh bizonyágtételei. Hollandból fordította Dr. Ferenczy Károly, a Leánykálvineum lelkésze. A Bethánia-egylet kiadása, Budapest, 1930. Kis 8-rét 64 lap. Egy képpel. Ára?

India nagy és csodálatos Krisztustanuja, aki az ő hűségesen szolgált Ura és Megváltója mellett annyi megelőző mártírium után most már valószínűleg az életét is letette, szinte gyermeki egyszerűségében is meglepő mélységgel és ellenállhatatlan közvetlenséggel szól hozzánk e nagyon sikerült összeállítású füzetben. Az eredeti holland kiadvány elé Dr. G. W. Th. Boetelaer báró irt igen tanulságos bevezető sorokat, amelyekben még ott lüktet a nagy világjáró bizonyágtévőnek Hollandiában árasztott személyes hatása. Egyébként a füzet szemelvényeket tartalmaz a megáldott zarándoknak máshol teljes terjedelmükben kiadott előadásából. — Az összeválogatás jó, a fordítás folyékony, magyaros, teljes beleélésre valló. Tanulmányozásából a legegyszerűbb hívőtől el a legmagasabb képzettségű theologusig mindenki nagyon sokat meríthet. Sundar Singhet a mi Urunknak egyetlen más modern bizonyágtévője sem mulja felül, annál kevésbé éri utól abban a mesteri képességben, ahogyan a theologiai és filozófiai bonyodalmakba belezavarodott keresztyén lelket az Evangélium egyszerű igazságaihoz megszégyenítő alázatossággal s mégis a próféták fölényével vissza tudja terelni. **ri.**

„Sem Kálvinra nem lehet azt visszavezetni, amit ma oly szívesen nevezgetnek kálvinizmusnak (értem a világújításnak azt az evolúcionisztikus optimizmusát, amit keresztyén amerikanizmusnak is nevezhetünk) — sem pedig Lutherre vissza nem vezethető az, amit rendszerint lutheránizmusnak hívnak — t. i. az ethikai quietismus és konzervativizmus. Az egyik részen a felvilágosodás, a másikon a romantika öntött vizet a reformátorok borába. A felvilágosodás optimista moralizmus a megromlása a kálvini szellemnek, a quietista szemlélődés és az állam dicsőítése pedig romantikus megromlása a Luther reformációjának — ámbár az éppen nem véletlenség, hogy amott az a fajta, emitt meg a másik fajta megromlás gyökerezhetett meg. Maguk Kálvin és Luther azonban, minden jelentős különözéseik mellett is egyik abban a hitben, amely egy valódi ecclesia militans-ra vonatkozik.“

Brunner Emil: *Reformation und Romantik* 26—27. lap.

KÜLÖNFÉLÉK

A debreceni református kollégium gimnáziumában az évvégi vizsgálatok június 2—16. napjain folynak le. Június 2-án tornavizsga, 3-án rendkívüli tárgyak, 10-én évvizsga, 12-én az Ia, Ib és VII., 13-án IIa, IIb, VIa és VIb., 14-én IIIa, IIIb., Va és Vb., 16-án IVa. és IVb. vizsgálat.

A debreceni Tisza István-tudományegyetem tanévzáró ünnepélyét június hó 3-án tartja.

A Leánykálvineum tanévzáró ünnepélye június hó 15-én d. u. 5 órakor lesz.

Az Országos Református Tanáregyesület idei közgyűlését Csurgón tartja, június hó 6-án. A közgyűlésen dr. Dóczi Imre elnök mond megnyitót, Debrecenből előadást tartanak dr. Vekerdy Béla és Debreczeni Ferenc főgimnáziumi tanárok.

A szalafői gyülekezet egyhangú lelkesedéssel Gombos István segédlelkészt hívta meg lelkészének.

A debreceni kollégium tanítóképzőintézete és vele kapcsolatos gyakorlóiskola tornavizsgáját május hó 29-én tartotta.

A konfirmált fiúk és leányok számára ismerkedő összejövetelt rendezett a csapócecai egyházzs Szappanos uccai otthonában gazdag programmal.

A péterfiauceai egyházzs leányköre május hó 31. és június hó 1-én kirándul Miskolcra és Lillafüredre.

A debreceni vasárnapi iskolák áldozócsütörtökön tartották évvizsga ünnepélyüket.

A nyüvedei (bihar) gyülekezet Bödi Mihály börvélyi segédlelkészt választotta meg egyhangúlag lelkipásztorául.

A kelébiai gyülekezet Semetka Benő segédlelkészt választotta meg lelkipásztorának.

A pilismaróti református egyház Nyirő Károly balassagyarmati segédlelkészt hívta meg lelkipásztorául.

A Pápai Református Leányegyesület fennállásának 25 éves jubileuma alkalmából május 25—26. napjain ünnepélyt rendezett.

A magyarországi református egyházközségek közül 1026 tart fent népiskolát.

A templomegyesület által hetenként rendezett összejövetelek befejezést nyertek, a nyár folyamán csak a hitvédelmi szakosztály tart gyűléseket.

„Otthon-misszió“. Egy pár hívő protestáns ember a fővárosi nagy nyomorúság láttára, 1929—30. telén elhatározta, hogy a társadalom kivetettjeiért, munka- és hajléknélküliekért, öngyilkosjelöltekért, börtönből kikerülőkért tesz valamit, a szükséges anyagi eszközöket pedig Istentől kéri hitben. Isten kegyelméből 1930 február 1-én meg is nyílt a „Munkanélküliek Otthona“ Pesterzsébet, Drégely ucca 34. szám alatt, hol a reászoruló lakást és étkezést ingyen kapnak s zaklatott lelküknek megnyugvást

találnak. Az otthon foglalkoztatja is, állandó munkába is elhelyezi lakóit. Idáig 40 ember fordult meg benne (újabbán a rendőrség „Életvédelmi osztálya” is ellátja öngyilkosjelöltekkel az otthont), ezek jórésze az otthon útján elhelyezkedést talált; egyesek itt ismerték meg Krisztust, mint élő Megváltójukat. Az „Otthon-misszió” a bieleföldi Bethelben jól bevált mintára megindította a „maradék-gyűjtést”. Minden lakás tele van felesleges bútor, ruha, lábbeli, fehérnemű, ágynemű stb. darabokkal, melyek már nem használhatók, csak a helyet foglalják el. Az „Otthon-misszió” ezeket a lim-lomokat összegyűjti, saját munkanélkülieivel jókarba helyeztetni, a használhatatlan rongyot papírgyárnak adja el, a használhatóvá tett dolgokat értékesíti s a befolyt ellenértékből folytatja s fejleszti lélekmentő szociális tevékenységét. — Legközelebbi programja egy nagyobb menhely felállítása Budapesten. Az „Otthon-misszió”-nak önkéntes, ingyenes munkásai vannak, adminisztrációs költségeit a vezetők saját zsebközből fedezik, munkája egyetlen célja Isten országa építése. Vezetői protestáns lelkészek és világiak, elnöke dr. vitéz Csia Sándor Máv. igazg. főorvos. Isten eddig munkájukat szem-melláthatólag megsegítette. Akik indítatva érzik magukat az „Otthon-misszió”, illetőleg a maradékgyűjtés támogatására, felesleges dolgait készek Istenország részére odaadni, szíveskedjenek Kovács József titkárt Pesterzsébet, Drégely ucca 34. címen levelező-lapon értesíteni, ki a felajánlott dolgok elszállításáról gondoskodik. A munkanélküli otthon költözködésekhöz stb. munkákhoz ingyenes munkaerőket bocsát rendelkezésre.

Hivatalos értesítés.

KIVONAT

a tiszántúli református egyházkerület 1929. évi november hó 20. s következő napjain Debrecenben tartott közgyűlésének jegyzőkönyvéből.

336. szám.

Görömbey Péter egyházkerületi tanácsbíró a következő indítványt terjeszti elfogadásra: „Adócsökkentési, tandíjkárpótlási, valamint a lelkészek korpótlékát az 1908 : XXXVIII. törvénycikk szerint rendező államsegélyeink valorizálása elől az állam évek óta, azon a címen zárkózik el, hogy nincs rá fedezet. Az állam 1927. évi zárószámadása pedig oly óriási felesleggel zárult, amihez képest régi, jogos igényeink kielégítése elenyésző csekélységet jelent. S ami azt látszik bizonyítani, hogy ezen igények kielégítésére nem a szükséges pénz, hanem a készség hiányzik.

Régi államsegélyeink rendezése óta az egyházközségek anyagi terhei lényegesen súlyosbodtak, viszont a magyar állam adózási és pénzügyigazgatási rendszere teljesen megváltozott, amennyiben az egyenes adók rendszeréről a közvetett adók rendszerére fejlődött át,

amikor az állam bevételeinek legnagyobb részét oly forrásokból nyeri, melyekből az államnak módjában áll az egyházak szükségait kielégíteni; viszont ha az egyházközségek szükségleteiket az egyenes adók arányában vetik ki, tagjaikat elviselhetetlen magas adókkal kénytelenek megterhelni.

Egyházközségeink terhei olyan lényegesen megnövekedtek, hogyha sürgős pénzügyi segítség nem érkezik: egyházaink a magas megterhelés mellett anyagilag összeroppannak. Az állam régi tanítói fizetéseinket arany paritáson felül emelte, újabb iskolai szükségletek címén súlyos terheket rakott reánk, tanítói lakásainkat megadóztatta. Ezzel szemben sem adócsökkentési, sem tandíjkárpótlási és egyéb segélyeinket nem valorizálta, még kevésbé emelte a szükségletek arányában. Ezen pénzügyi nehézségek rendezése végett egyetemes és rendszeres munkálatok elvégzése vált szükségessé.

Rendelje el azért az egyházkerület elnöksége, hogy az egyházak szükségleteiről és bevételeiről, valamint az adózási viszonyairól a régi normál költségvetés módjára áttekinthető számitási munkálatok készíttessenek.

Kérje fel közgyűlésünk az Egyetemes Konvent útján az összes egyházkerületeket a hasonló irányú munkálatok sürgős elvégzésére.

Mindezek elkészülte után tegyen lépéseket az Egyetemes Konvent a magyar államnál református egyházunk államsegélyeinek a szükséges mértékben való felemelésére s az egyházak adózási viszonyainak megkönnyítésére.”

Közgyűlésünk Görömbey Péter indítványát pártoló hozzájárulása kapcsán az Egyetemes Konventhez egységes érdemi elintézés végett felterjeszteni rendeli.

Kmf.

Kiadta:

Maklár Károly s. k.,
egyházkerületi főjegyző.

TARTALOM: Kun Béla: Egységes terv szerint. — Seres Béla: A zsinat és a közvélemény. — Közélet: A kultuszminiszter Debrecenben. — Ebből a világból: Varga Pál: A kollégium anyagi helyzetének kérdése. — Híradás: Gál Lajos: Jelentés az 1930-iki húsvéti legációról. — Irodalom. — Különfélék. — Hivatalos értesítés.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

✱

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bődönők, dísznőölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15-48.

**Hazánk legrégebb és legnagyobb
harangöntődéje**

ALAPÍTVÁ 1816-BAN.

SELTENHOFER FRIGYES FIAI

m. kir. udvari szállítók

SOPRON.

Harangokat

**öntenek a legfinomabb harang-
öntőzetből minden hangnemben
és legszebb kivitelben.**

Legmagasabb bel- és külföldi kitüntetések bizonyítják harangjaink kiváló minőségét.

1900. évi párizsi világkiállításon nagy aranyérem stb., stb., majd legújában a soproni, celledömölki, székesfehérvári, kapuvári, szombathelyi és kaposvári országos kiállításon nagy aranyéremmel kitüntetve.

**Szállítunk előnyös fizetési feltételek mellett,
az egyházak teljes megelégedésére.**

Költségvetések és kiszállások ingyen és díjmentesen.
Összes szállított gyártmányainkról elismerőleveleket tudunk felmutatni.

Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-mos harang.

Telefon: Aut. 913-53. sz.

Az 1900. évi párizsi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításon nagy aranyéremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Előnyös fizetési feltételek.
Számos egyházi elismerőlevél

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1930—1275.

Czeplédy Sándor: Jézus élete Pengő
a négy evangélista előadásában,
az evangéliumok harmóniája
jegyzetekkel ellátva, dús aranyozású egészvászon kötésben 16.—

A MI URUNK

JÉZUS KRISZTUSNAK

ÚJ TESTAMENTUMA

CZEGLÉDY SÁNDOR
fordításában

MEGJELENT

Pengő
Egészvászon kötésben 1:20
" " " arany metszéssel 3:50
Egészbőr kötésben, arany metszéssel 7:20

A fenti művek megrendelhetők

a

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedésben
DEBRECEN.